

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

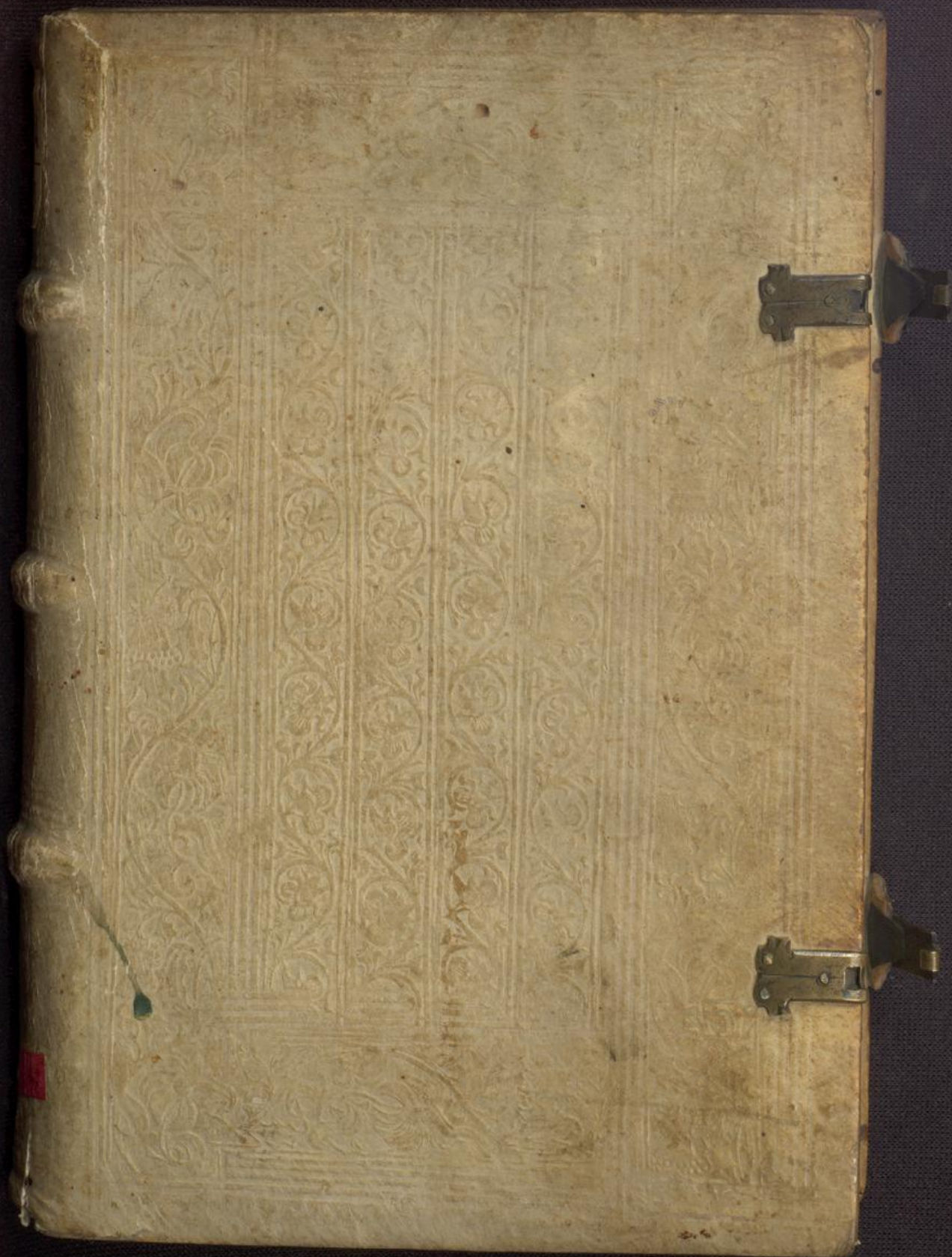
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendiu Henrici de Piro

Heinrich <von dem Birnbaum>

Oppenheim, 1514

[urn:nbn:de:bsz:31-114168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114168)

Thome D. Aucuparij. b. Lau.
42 A 1400 RH Decre. Lugon. (Ann.
Chri M D XX
Mien Junij
WR416

2452

G. W. 3349

Hoc in Libro sequen. Con-
tinentur.

1. Flores Ultimaru Voluntatu D. Rolandi Bonemer.
2. Dialogus Libertatis Ecclesie Defensorius
3. Compendiu Henrici de Eiro De censibus
redditis seu Pensionibus sub titulo re-
mpromis an liciti sint uel illiciti.
4. Tractatus Copula et Coniunctionis secundu
Bartholum.
5. Tractatus de hys qui ad Ecclesias Consuevit et
de peditibus qui in ecclia amiles uel eni-
miles causas Tractant
6. Consiliu D. Andree Barbary siculi Ordini
fratru Almonu editu an duo capita in
vno ordine papa ferre possit et alia ibidem

[Birnbäum]

2

Compendiū Henrici de Piro

Iurium Censoris Expertissimi / De Censibus /
Redditibus / seu Pensionibus / Sub Titulo
Reemptionis / An liciti sint vel illiciti,
Trib⁹ dubijs sequētib⁹ enucliatis
Sequitur,

Dubium { Primū / An liceat emere Redditus siue pen-
siones aut Censu perpetuos simpliciter,
Scđm / An liceat tales Redditus seu pēsi-
nes emere ad vitam simpliciter,
Tertiū / An liceat hmōi Redditus seu pen-
siones perpetuos vel ad vitam emere / cū
pacto Reemptionis apposito,

Distychon Elde Wernheri

Themarensis

De prestante Piro gustato pira hec pie lector
Crede mihi dices, q̄ bonus iste cibus

Tractatus Lopule et Lon- iunctionis fm Bartholum,

(1514)

1014

INNOCENTIUS PONTIFICIS MAXIMI
LITTERAE AD RICHARDUM REGEM ANGLIE

20

legi
que
Pr
nes a
So
adv
T
tuo

rede
cent
terr
fm
libe
ltem
vend
nud
xiii
ditu
Erus
seu
ille
detr
valo
stra

Veritur an liceat emere

redditus seu pensiones Annales perpetuos
Vel ad vitam, sub pacto Reemptionis.

¶ Saluo faniori semper consilio Videi mihi, put col
legi ex me te diuersoru doctorum, Et videntur in dicta
questione tria esse dubia,

¶ Primū dubiū/ An liceat emere redditus siue pensio
nes aut census perpetuos simpliciter.

¶ Scdm/ An liceat tales redditus seu pensiones emere
ad vitam simpliciter.

¶ Tertiū/ An liceat hmōi redditus seu pensiones ppe
tuos vel ad vitā emere. cū pacto reemptiōis appo sito,

In primo dubio videi

distinguendū/ aut hmōi redditus constituit
tū in persona, puta q talis persona & sui he
redes soluant mihi ementi & meis heredib⁹ annuatim
centū in ppetuū, nō referēdo hmōi redditū ad aliquam
terrā seu fundū. Et talis cōtractus est omnino illicitus.
fm Inno, in c. In ciuitate de vsuris, Quia hic obligatur
libera persona qd fieri non debet vt in c. ij, de pigno.
Item hic deficit vnū substantiale cōtractus emptiōis &
venditionis scz merx, Nec redditus pōt dici merx quia
nuda pecunia est, Et sic videretur cōtractus vsurarius,
xiiij. q. iij. c. j, & c. qm quidqd, Aut constituit hmōi red
ditus in re vel in iure alicuius rei, Et tūc aut tantus fru
ctus seu tanta utilitas nō potest capi annuatim ex illa re
seu iure tpe emptiōis hmōi redditus quantū tūc valet
ille redditus, Et cōtractus presumit fraudulentus, quia
de residuo videtur esse obligatio ipsius psone/ vnde nō
valet talis cōtractus ar. c. Illo vos de pigno, & c. Ad no
stram de empti, & vēdi, Quod facit cōtra illos q emūt

Solo p me
partis seu
dubij

Scdm mē
brum prin
cipale.

Cōtra illos
qui super
mob, red
ditus emūt

A ij

Vasa ar-
gentea

redditus super rebus mobilibus ex quibus fructus annuatim non possunt capi / puta sup vasis argenteis vel qñ ponunt fideiussores solutionis reddituū taliū. quia talis cōtractus videt̄ illicitus arg. c. ij. de pigno. cū sibi. Aut tātus fructus seu utilitas pōt capi annuatim de illa re vel iure ex qua vel quo emitur redditus. Et valet hmōi emptio & vēditio. fm̄ Inno. in dicto c. In ciuitate. quia licet cōstituere & emere nouos redditus in hmōi rebus vel iure sicut licet emere hmōi res immobiles vel ius in eis in ppetuū. de quibus redditus annui restitunt. Ita tenet ibidē Inno. & Hosti. & lo. an. in nouel. Nā hic est pura emptio & venditio. facit c. Cum ap̄tus. & c. prohibemus de censu. Clemētina j. de rebus eccle. nō alienā. in verbo redditus. l. j. C. de actione vel heredi. vendi. Hmōi em̄ redditus inter imobilia cōputant̄. In autēti. de nō alie. rebus eccle. Hec vos ergo coll. ij. Et in Cle. Exiui. Cūq; annui redditus. de verbo. signi.

Redditus
inter imo-
bilia cōpu-
tantur.

Vi. de hoc
doc. in c. in
ciuitate. &
c. cōsuluit.
& c. Nauis
gantū

Quertendum tamen q̄
in hmōi cōstitutione vel emptiōe reddituū
requirit̄ q̄ periculū rei vel iuris ex quo red-
ditus emitur sit etiam in periculo emētis. Ita q̄ vtile do-
miniū illius rei vel iuris ptineat etiā ad hmōi ementem
alioquin nō differret in effectu a pignore arg. dictoꝝ c.
Illo vos. & c. ad nostrā. Et ex hoc nō videt̄ tutū in con-
scientia emere redditus tales sup omnia imobilia ci-
uitatis vel monasterij vel alicuius talis p̄sone quia talis
emens non videt̄ aliquod periculum subire vel timere
sed semp̄ in tuto esse nisi omnia bona imobilia talia
perirent. Similiter requirit̄ in hmōi emptiōe reddituū
q̄ iustum preciū detur p hmōi redditu qd̄ preciū esti-
mandum est fm̄ cōsuetudinē patrie vbi hmōi redditus
emitur. Et hec cōsuetudo est in Colonia & circūvicinis
locis vt p vno flore. reddituū ppetuorū soluant̄ xxv.

floren. licet lex ciuiliſ videat denariū annuū eſtimare
ad xv. denarios. Hoc eſt quantum in quindecim annis
poſſit recipi inde. Vt in. l. ſi quis argentū. ſ. ſint autē. C.
de donationibus. Et hec conſuetudo iuſti precij debet
attendī ſcđm qđ cōmuniter in Dioē. ſeruatur. Epo ſciente
& non cōtradictē ad vitandā ſuſpitiōnē vſure. qđ vſura
in foro eccliaſtico & non in ſeculari eſt examināda. ar.
noī. in. c. ſi. de conſue. & in c. ſi diligenti de fo. cōpe. cū
ſimilibus. Vnde ſi laici qui hodiernis tpiſus infinitas
cautelās querunt in fraudem vſurarū/ tale precij min⁹
taxarent quā cōmuniter in Dioē taxaret/ non putarē qđ
illud qđ laici ſic taxarēt eſſet iuſtū precij. Et in tali caſu
ſubditū tenent obedire Dioceſano vt in c. Cū omnes &
in c. ſolite de maioritate & obedi. Nec obſtat ſi dicat qđ
emens ſucceſſiuo tpe plus pōt accipere de hmōi reddi
tibus quā expoſuit/ quia hoc etiā pōt cōtingere in alijs
rebus immobilibus vel predijs vel domibus emptis.
Item pōt etiā cōtingere qđ nihil recipiat de hmōi reddi
tibus puta ſi fundus vel res vel ius ex quo emit hmōi
redditus pereat vel deſtruatur vel ſterilis efficiatur. Vnde ſi
nullū periculū illius rei ſpectaret ad ementē hmōi red
ditū. tunc talis cōtractus claudicaret & videret illicitus
quia qđ certitudinaliter p xxv. floī. tm expoſitis poſſet
ſucceſſiuo tpe p ſe vel heredes capere infinitā pecuniā.
Et hoc etiā tenet Ray. in ſumma ti. de vſuris. ſ. Quid de
illis. & vlti. in glo. Et quēadmodū ſupra dictū eſt de em
ptione reddituū ſub re vel iure de qua vel qđ poſſit tanta
utilitas cōſequi annuatim ſicut redditus eſt Idē videtur
dicendū ſi dubitat verifiſimilr quāta utilitas poſſit ex tali
re vel iure picipi ga tūc ppter dubiū valet hmōi emptio
& venditio vt in dicto c. In ciuitate & in c. ſi. de vſuris.
¶ Aduertendū tm valde qđ ſi quis hmōi redditus princi
paliter emeret propter ſollicitudinē ſupuacuā habendi
tpalia & amore ocij vt habūdaret in copia victualium

A iij

Denarij
eſtimatio

Nota vſu
ras in foro
eccliaſtico
debere exa
minari

Solutio ar
gumentū.

Qñ & quo
caſu nō va
leat talis cō
tractus.

Extendit
dictum

Reſtringit
ſuperi⁹ di
cta.

& vacaret voluptatib⁹ corporis / tūc talis emptio malā
 haberet originē & intentionē. Cum dñs dicat / Nolite
 esse solliciti circa crastinū &c. Mathei, vj. Talis em̄
 ptio pcederet ex prudentia carnis scz ex cupiditate que
 inimica est deo & radix omnīū malorū. Ad Rom. viij
 Vnde cōsuluit Inno, omnib⁹ christifidelib⁹ q⁹ in hmōi
 contractibus bene cōscientiā examinēt / ne quid cōtra
 caritatē fiat / quia nihil occultū est apud deū vt in c. Cō
 suluit & dicto c. In ciuitate, x. Et ideo,

Secūda du
 bitatio
 Scda pars
 questionis
 pncipalis.

De secundū dubium. An

liceat emere redditū pecuniariū ad vitā sim
 pliciter. Potest dici ex mēte doctorū cōmu
 niter scribentiū, licet Henricus de Gandano in quotli
 betis suis videatur tenere q⁹ non liceat talem redditum
 emere. Cōmuniter tñ Doctores distinguūt / Aut em̄
 redditus ad vitā vendentis & tūc si em̄t ex re vel iure de
 qua vel quo potest tanta vtilitas annuatim capi & pro
 iusto p̄cio iuxta cōsuetudinē terre & Diocef tūc valet
 hmōi emptio, & iustū precīū in tali cōtractu ad vitam
 cōmuniter estimat. Vt em̄t denarius annuus p decē
 denarijs. Et in hoc casu non potest cadere aliqua pre
 sumptio seu desiderīū mortis alterius quia emēs optat
 vendentē diu viuere / & v̄dens non optat cito mori
 vt clarū est Aut em̄t hmōi redditus ad vitā emētis. Et
 tūc / aut v̄ditor optat ementē cito mori & ex illo capite
 venditor maculat cōscientiā suā / & est mala circūstātia
 Iuxta illud Cathonis. In mortē alteri⁹ spem tibi ponere
 noli, facit. l. Si quis in cōscribēdo. C. de pactis cū simi
 libus. Tamē cōtractus ille nō est viciōsus vel illicitus
 quo ad ementē quia talis spes potest esse in hereditate,
 aut in beneficio ecclesiastico expectādo. Licet illa spes
 valde grauet vendentē talem. Vnde hic cōtractus valet
 dūmodo alia concurrant que ad iustam venditionē &

Iustus red
 ditus

Catho

emptio
 sunt in
 & ecc
 & Hof
 not. pe
 xxxj. c
 cite sub
 de fun
 vitam
 qñ m
 a rep
 facere
 puten
 gume
 q hm
 Reem
 appo
 uitici
 suā in
 annu
 euolu
 bitur
 patet
 vicia
 tps p
 Ratio
 illud
 illo p
 & rec
 fatis

emptonē reddituū requirunt / arg. eorū que supra not.
sunt in primo dubio Et est cōis opinio que etiā p papā
& ecclesiā cōmuniter tollerat. iuxta not. in c. In ciuitate
& Hosti. in summa ti. de vsuris. 7. Certe solus. faciunt
not. per fratē lo. in summa sua ti. de vsuris q. xxix. & q.
xxxj. circa mediū.

D tertiū dubiū videlicet
an supradicti cōtractus de redditib⁹ emēdis
ppetuo vel ad vitam als liciti. possint fieri li-
cite sub pacto reemptionis Verbi gratia vēdo tibi decē
de fundo meo annuatim perpetuo tibi soluendo vel ad
vitam / p certo iusto precio / eo tamē pacto apposito vt
qn̄ mihi vendenti placuerit / possim illa decem reemere
a te p eodem precio soluto / & fundum meum liberum
facere. Absq; eo tamē q; redditus pcepti medio tpe cō-
putent̄ in sorte / Et omissis diuersis opinionibus & ar-
gumentationibus videt̄ esse cōmunis opinio doctoz.
q; hmōi pactū licite possit apponi / nec viciat cōtractū.
Reemptiones em̄ iure diuino admittunt̄ / etiam si non
apponūtur in cōtractu venditiōis / put est textus Le-
uitici. xxv. caplo. Vbi dicitur q; qui vendiderit domū
suā intra muros vrbis / habebit licentiā reemēdi donec
annus impleat̄ & si nō reemerit & anni circulus fuerit
euolutus emptor possidebit eam &c. put ibi latius scri-
bitur precipue de anno iubilēo. Ex quibus clarissime
patet q; conditio reemptionis posita in venditiōe nō
viciat cōtractū / licet videatur ibi dici q; fructus medi-
tpris percepti deberēt cōputari in preciiū reemptionis.
Ratio tñ fm̄ aliquos doctores hodie non oportet quia
illud preceptum ibi in Leuitico fiebat fm̄ tempus & in
illo populo. Nec etiam in omnibus casibus venditiōis
& reemptiōis olim fructus cōputabant̄ in precium vt
satis patet in dicto caplo. xxv. Leuitici. Vel etiā potest
A in

Tertia Du-
bitatio

Solo terci-
dubij prin-
cipalis
Leuitici

Opposit

Soluit. j.

Soluit. ij.

Reemptio
nis pacta
anvaleat iur
re canonū,

Mathei, viij
Luce, vj

Nouē pa
cto reem
ptiōis ne
cessaria,

•j•

1014
dici q̄ illud q̄ scriptū est ibi de cōputatiōe fructuū in
preciū/non est p̄ceptū sed quedā exhortatio. Sicut etiā
dicit̄ q̄ olim debebat pignus restitui ante solis occasum
q̄ etiā hodie cessat vt dicit̄ Sct̄s Thomas in prima
sc̄de/ q̄tōe de preceptis veteris testamētī. Item de iure ca
nonico pacta de reemendo solum sunt p̄hibita in pi
gnore absq̄ cōputatiōe fructuū in sortem vt in c. Illo
vos de pigno. Non autem in emptione & venditiōe vt
in c. Ad nostram de emp. & vendi. Pro isto videtur fa
cere c. Significante de pigno. vbi lo. An. dicit̄ vēdi pōt
fundus pro certa pecunia ad tempus certum vt ad. xx.
annos recuperari possit. Q̄ aut̄ non est p̄hibitū videi
esse cōcessum vt in c. Cum ap̄lus de sponsa. ymmo q̄
in vno est p̄hibitū in alio videtur concessum dum non
sit al̄s malum. Iuxta noī. in c. iij. de eta. & quali. ordi. fa
cit cle. monasteriorū de rebus eccle. non alie. vbi admit
titur reemptio. Item q̄ reemptionses sint licite probatur
express̄ in. l. ij. C. de pac. inter empto. & vendi. apposi.
vbi dicitur si fundus fuerit venditus eo pacto appposito
vt cum precium restituitur fundus restituatur. Poterit
venditor restituere precium & recuperare fundū. Item
Istud videtur p̄bari ex iure naturali quia tale pactum fa
cit magnā misericordiā & gratiam vendēti/ eo q̄ emēs
illam reemptionē cōcedit vendenti/ put̄ emēs vellet q̄
sibi fieret si venderet rem suā/ propter affectiones quas
qs̄ sepe habet ad res suas/ q̄ ius licite seruat. Mathei. viij
& Luce. vj. Predicta etiā p̄bantur ex generali cōsue
tudine que p̄ totū mundū hodie seruatur sciente Papa
& ecclesia dei hmōi cōtractus cū reemptionsē tollerātib̄
¶ Aduertendū tñ diligēter/ q̄ ad hoc q̄ hmōi pactum
reemptionis positū in cōtractu venditionis hmōi/ sit li
citū/ oportet q̄ nouē cōcurrāt que requirūtur in hmōi
pacto reemptionis. ¶ Primo requiritur q̄ hic sit vera
venditio & nō pignus. neq̄ in fraudem vsurarū hmōi

contra
uum v
Et ad t
eor pa
rator n
in hmō
solum
ditio v
c. Con
tractus
ad vsu
milibu
quis
& ill
mibi
a re &
reddi
put d
tuū.
certa
mur
requ
vendi
dub
p̄mi
quā
reem
sit
emp
volu
¶ Se
pō
dat
pig

contractus vocetur venditio / cum reuera alis esset mu-
tuum vel similis contractus vt in c. Illo vos de pigno.
Et ad hoc attendant contrahentes quia deus cui omne
cor patet non irritetur qui non est acceptor & remune-
rator nominū sed aduerbiorū. Vnde omnino requiritur
in hmōi contractu q̄ non sit corrupta intentio & non
solum sit variatio nominū in contractu sed legalis ven-
ditio vt in dictis Iuribus c. j. c. Nauiganti c. In ciuitate.
c. Consuluit de vsuris. ¶ Scđo requiritur q̄ hmōi con-
tractus fiat cum personis que non consueuerūt p̄stare
ad vsuras vt in c. Ad nostram de empti. & vendi. cū si-
milibus. Si em̄ quis cōsueuerat p̄stare ad vsuras & ali-
quis veniat ad eum & roget eum vt sibi mutuet centū
& ille dicat Ego nō habeo ad mutuandū tibi Sed si vis
mihī vendere talem redditū sup̄ fundum tuū / ego emā
a te & faciam tibi gratiā q̄ poteris redimere huiusmōi
redditum / hic contractus videtur esse satis suspectus.
put̄ dicit Hosti. in dicto c. Ad nostrā. super verbo mu-
tuū. ¶ Tertio requiritur q̄ in hmōi v̄ditione assignet̄
certa res immobilis ex qua tanta vtilitas potest capi cō-
muniter in anno quantū ascendit redditus. ¶ Quarto
requiritur q̄ ibi fuerit appositū iustum precium in illa
v̄ditione. Et de istis duobus satis dictum est in primo
dubio. ¶ Quinto requiritur q̄ non vendatur redditus
p̄ minori precio p̄pter pactum reemptionis appositū
quā sine hmōi pacto venderetur quia si p̄pter pactum
reemptionis minus precium in venditione est appo-
situm / talis contractus videtur suspectus / quia illa re-
emptio non est precio mensurabilis / ex quo pendet ex
voluntate vendentis / put̄ notat̄ in dicto c. In ciuitate.
¶ Sexto requiritur q̄ in hmōi pacto reemptionis non
ponatur q̄ v̄ditōr maius precii debeat restituere quā
datum sit / quia tunc hmōi contractus saperet naturam
pignoris / & sic saperet vsurā. Iuxta not̄. in dicto c. Ad

Scđm

Tertium

Quartum.

Quintum

Sextum

Septimū nostrā. facit e. / & c. Cōquestus de vsuris. ¶ Septimo
requirit q̄ hmōi reemptio stet i arbitrio vēditoris tm̄ &
non emptoris / Nā si staret in arbitrio emptoris emptor
speraret reddīt cape & p̄ciū expositū retrahere / q̄n sibi
placeret / qd̄ saperet vsurā. vt̄ in dicto. c. Ad nostram.

Octauum ¶ Octauo requirit q̄ piculū rei vs̄ fundi in qua vel q̄ cō
stituit hmōi reddīt etiā spectet ad emptorē / Nā si solū
illud piculū spectaret ad vēditorē / tūc sp̄ emptor tutus
esset & semp̄ speraret lucrū vnde potius videreť pign̄
quā emptio vt̄ in dicto c. Illo vos cū sibi noī. & dictū est
in primo dubio Et ideo dixit Frānciscus de sabarellis q̄n
vēditor manet in possessiōe & pleno dominio rei de q̄
emī cēsus vel redditus / contractus videtur suspectus.

Nonum. ¶ Nono requirit vt̄ in reemptiōe nō ponat̄ t̄pus limi
tatū infra qd̄ venditor nō debeat reemere Puta / si dicaī
in p̄tractu q̄ vēditor post decē annos & nō ante. habeat
potestatē reemendi / q̄ hoc viciaret. Sed si forte dicatur
Cōsentio vt̄ si vēditor velit reemere infra decē annos &
nō postea / tūc videt̄ q̄ cōtractus sit licitus / q̄ tūc in po
testate vēditoris est vt̄ reemere possit infra decē annos
& postea cēset cōtractus p̄petuus. Vñ requirit q̄ plena
libertas reemēdi q̄ncūq̄ deť vēditori reddītū & nō em
ptori / al̄s talis p̄tractus videtur suspectus. Iuxta noī. in
dicto c. Ad nostrā. Et sic videt̄ scriptū in Leuitico vbi p̄
mittit̄ vēditori intrare possessiōē talē q̄ncūq̄ voluerit
Hāc op̄inionē q̄ valeat venditio reddītū cū tali pacto
reemptionis vident̄ cōiter sequi Inno. Hosti. Ioānes de
Lignano. Io. An. Hen. Boyc. Archid. Wil. de monte
Landuno. Et q̄ plurimi alij sequaces Sic etiā p̄sulerūt
Petrus de Eliaco Cardinalis Cameracensis magn̄ theo
logus / Franciscus de Sabarellis magnus iurista. Maḡ
Ioannes Gerson Cancel. Parisiensis. Et diuersi magni
viri t̄pe Concilij Constantiensis.

Cōfirmatō
p̄dictorū p̄
locū ab au
thoritate.

¶ Opusculum de Cōtractibus cōpendiosissimi
fratris Henrici de Piro cognominati / Carthusien.
vtriusq̄ iuris Doctoris / natione Colonien. Finit.

Incipit Tractatus Copule & Coniunctionis fm Bartholum.

Coniunctio qz. Tria ope
ratur/adducit/repetit & cōiungit. Adducit
vt. l. ea tñ. ff. de le. iij. & si. de vxore & ar. l. j.
ad municip. & l. si qñ dele. j. Repetit. l. si auia de con.
& de. & idē est de dictiōe Item vt. l. in repetēdis. de le. iij.
¶ Item dicas de puncto qui regulariter ponit p cōiun-
ctiōe inter omnia substantiua appellatiua soluta. vt. l.
triplici. de ver. sig. & l. liberorū pter. hec omnia e. ti.
¶ Item quo ad coniungendum de dictiōe cū. vt. l.
ticiē textores. de le. j. & nihil. & l. illi cum illo de usufr.
le. & di. l. triplici. sed pariter non coniungit sicut su-
perius nominate quia dictiō cū. dispariter. nam primū
est principaliter. scđm accessoriū. vt i hoc exēplo. lego
fundum cum instrumēto. vt. l. si cui de fun. instruc. sed
qñ dictiō & eiꝝ interponitur inter cōtraria tunc distin-
guīt. l. coniunctiōe. de verb. sig.

qz

Item
Punctus

Cum

Et

¶ Explicit Tractatus Copule & Coniunctionis.

Impressum Oppenheim
Anno dñi. 1514.

Hunc librum monasterio S^{cti} Etonis vulgo
Ethenheimmünster per legatum donavit Franobilis
et strenuus S. Franciscus Egon Reich ab aelcorff
Sakapa Ethenheimensis qui die 16^{ta}bris anno 1722
pie in Lomino obdormiuit. requiescat in pace. amen

libr. a. j. 318.

